

248

ΜΟΝΑΧΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΣΙΝΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1974—1975 ὑπηρετῶν ὡς καθηγητὴς τῆς Ἀμπετείου Σχολῆς τοῦ Καΐρου, ὁ Δημήτριος Ντικπασάνης, ἀπὸ τὴν Ἡρακλεῖα τῶν Σερρῶν εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ μελετήσῃ τὸν «Κώδικα Πρωτοκόλλου καὶ ἀντιγράφων τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου Καΐρου» καὶ νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ ἀντιγράψῃ δύο δωρητήρια ἔγγραφα τοῦ ἔτους 1892 καὶ 1895, ποὺ ἀφοροῦσαν δωρεὰς κτημάτων πρὸς τὶς κοινότητες τοῦ Ν. Σερρῶν, Σφελινοῦ καὶ Τζίντζους, τοῦ σημερινοῦ δηλαδὴ Σιτοχωρίου, γιὰ τὴν ἰδρυση καὶ συντήρησιν τῶν σχολείων τῶν.

Τὰ δύο αὐτὰ ἔγγραφα μὲ τὴν σχετικὴν μελέτη καὶ σχολιασμὸ ἀπὸ τὸν ἴδιον, εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς τὰ παραχωρήσῃ γιὰ δημοσίευσιν.

Δὲν ἔχει βέβαια ἀνάγκη ἰδιαίτερης ἑξαρσης ἢ σημασίας τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἔγγραφων αὐτῶν.

Εἶναι μία ἀκόμη μαρτυρία καὶ ἐπιβεβαίωσις τῆς ἐν γένει προσφορᾶς καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου, γιὰ τὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν, τὴν διατήρησιν τῆς Ἐθνικῆς του ταυτότητος καὶ τὴν αὐτογνωσίαν τοῦ Γένους, σ' ὅλη τὴ διάρκειαν τῆς μακροαἰωνῆς δουλείας.

Εἶναι ἱστορικὰ ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἡ μακροχρόνια πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ διεγερσία, ποὺ συνετελέσθη μὲ ἀξιοθαύμαστη συνέχεια, συνέπεια καὶ ὑπομονή, κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους τῶν ἐκκλησιῶν καὶ στὰ ἄδυτα τῶν σιωπηλῶν Μοναστηρίων, παρὰ τὰς διώξεις καὶ τὸ ἄγρυπνον βλέμμα τοῦ κατακτητῆ, βοήθησε βασικὰ στὴν τελικὴ διαμόρφωσιν τοῦ κλίματος ἐκείνου ποὺ ὀδήγησε στὸ δρόμον τοῦ λυτρωμοῦ.

Ἰδιαίτερα, ἀπὸ τὰ δύο δωρητήρια ἔγγραφα, ποὺ μᾶς παρουσιάζει εἰς τὴν δημοσιευμένην σιτὴν συνέχεια μελέτη του, ὁ ἀπὸ τὸ 1975 ἤδη Μοναχὸς Δημήτριος, ἐπιβεβαιώνονται οἱ δεσμοὶ τοῦ Θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, μὲ τὴν περιοχὴν τῶν Σερρῶν, ὅπου ὡς φαίνεται, τὰ κατάσπαρτα Μετόχια δὲν ἔμειναν στεῖρα καὶ ἀνενεργὰ κέντρα θρησκευτικὰ, ἀλλὰ δύναμις ζωοποιὸς διὰ τῆς παιδείας τοῦ λαοῦ.

Μέσα στὴν πόλιν τῶν Σερρῶν ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Σινᾶ, εἶχε μεγάλῃς ἐκτάσεως ἀκίνητη περιουσία.

249

Ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλα, στὸ κέντρο τῆς πολιτείας, ἡ συνοικία μὲ τὸ ὄνομα τὰ «Σιναΐτικα», εἶχε μεταβληθῆ σὲ ἀληθινὸ πανδιδακτήριο, γιατί χάρις εἰς τὴν ἔφεση τῆς Μονῆς τοῦ Σινᾶ καὶ κατὰ παραχώρησή της, σὲ κατάλληλα οἰκήματα τῆς ἦσαν ἐγκατεστημένα ὅλα σχεδὸν τὰ Σερραϊκὰ ἐκπαιδευτήρια.

Σχετικὰ στοιχεῖα καὶ ἔγγραφα γιὰ τὴν προσφορὰ αὐτὴ ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχουν πολλὰ στὰ ἀρχεῖα καὶ στὴν βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς. Καὶ τώρα ὁπότε «Τύχη Ἀγαθῆ» ὁ συμπολίτης Μοναχὸς Δημήτριος, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Βιβλιοφύλακα καὶ τοῦ ὑπευθύνου τῆς περιφημῆς Σιναΐτικῆς Βιβλιοθήκης, μὲ τὴν ἄνεση καὶ τὴν δυνατότητα τῆς ἐρεῦνης, ἐλπίζουμε νὰ εὐτυχήσῃ, νὰ ἀνασύρῃ καὶ νέα ἔγγραφα γιὰ τὴν κάλυψη καὶ τὴν συμπλήρωση τῶν κενῶν τῆς Ἱστορίας τῶν Σερραϊκῶν Ἐκπαιδευτηρίων.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν συνεχείᾳ δημοσιευομένης μελέτης καὶ τοῦ σχολιασμοῦ τῶν δύο δωρητηρίων ἔγγράφων γεννήθηκε στὴν Ἡράκλεια τῶν Σερρῶν τὸ 1940 ἀπὸ γονεῖς εὐπόληπτους καὶ εὐσεβεῖς. Τὶς γυμνασιακὲς του σπουδὲς ἐτεράτισε στὸ Βο Γυμνάσιο τῶν Σερρῶν τὸ 1959. Ἀμέσως δὲ ἀφοῦ ἐξεπλήρωσε τὶς στρατιωτικὲς του ὑποχρεώσεις, σὰν ἔφεδρος ἀξιωματικός, ὑπηρετῶντας στὴν Κόρινθο, στὴ Κρήτη καὶ Θεσσαλονίκη, γράφθηκε τὸ 1962 στὴ Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπ' ὅπου ἀπεφοίτησε τὸ 1968.

Τὸν ἐπόμενο χρόνο 1969 καὶ ὡς τὸ 1974 τὸν βρίσκουμε νὰ διδάσκει ὡς καθηγητῆς εἰς τὸ Ἀνώτερο Ἱερατικὸ φροντιστήριον τῆς Τήνου καὶ στὴν Μέση Ἱερατικὴ Σχολή. Ἀπὸ δὲ τὸ 1974 ἕως τὸ 1975 καθηγητὴ στὴν περιφημὴ Ἀμπέτειο Σχολὴ τοῦ Καΐρου.

Τὴ χρονιά αὐτὴ ἐχρίσθη Μοναχὸς καὶ ἔκτοτε ἀνήκει στὴν Μοναχικὴ ἀδελφότητα τῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Σινᾶ.

Λόγω τῆς μεγάλης καὶ ἐξειδικευμένης μορφώσεώς του ἀλλὰ καὶ τοῦ ἠθους του, τοῦ ἀνετέθη ἡ εὐθύνη τῆς περιφημῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Σινᾶ καὶ ὡς Βιβλιοφύλαξ μετέχει ὡς τέταρτον μέλος, τῆς Ἱεράς Σιναΐτικῆς Συνάξεως, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ αὐτονόμου Ἀρχιεπισκόπου Σιναίου καὶ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, ἐνεργεῖ σὰν Διοικητικὴ καὶ Ἐκτελεστικὴ Ἀρχή.

Μὲ τὶς προϋποθέσεις αὐτὲς εἶναι εὐλόγη ἡ προσδοκία, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ διακεκριμένου καὶ λογίου Μοναχοῦ Δημητρίου θὰ ἀποβῆ ἐπωφελῆς καὶ γιὰ τὴν περιλάλητη Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, καὶ γιὰ τὴν Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ ἐταιρεία Σερρῶν - Μελενίκου, τῆς ὁποίας εἶναι καὶ ἐπίλεκτο μέλος, καὶ ἡ ὁποία τοῦ ἀπευθύνει τὶς εὐχαριστίες της γιὰ τὴν τωρινὴ καὶ τὴν μέλλουσα συνεργασία του.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΕΝΝΑΣ

Τ.Ε.Ι. ΣΕΡΡΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΙ Σ Α Γ Ω Γ Η

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Σινᾶ¹, ἡ τόσο γνωστὴ σὲ μερικοὺς καὶ ἄλλο τόσο ἄγνωστη στὸ μεγάλο πλῆθος, ἔπαιξε σπουδαιότατο ρόλο στὴ διατήρηση τῆς Ἑλληνορθοδόξου πίστεως καὶ παραδόσεως στὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό.

Τὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης στὸ Ὄρος Σινᾶ ἰδρύθη ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανὸ τὸν Α' (527 — 565), τὸν μέγα αὐτοκράτορα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, στοὺς πρόποδες τοῦ Ὄρους Χωρήθ, ἐκεῖ ὅπου ὁ Προφῆτης Μωϋσῆς ἔγινε αὐτόπτης μάρτυρας τῆς Θεοφανείας καὶ ἔλαβε τὸν Θεόγραφο νόμο ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ «χέρια» τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ μένει μέχρι σήμερα ὅπως ἀκριβῶς ἐκτίστη ἀπὸ τὸν ἰδρυτὴ του, παρ' ὅλες τὶς ἀνά τοὺς αἰῶνες ταλαιπωρίες ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἐπιδρομεῖς² καὶ κατακτητῆς τῆς περιοχῆς Σινᾶ.

Επὶ Τουρκοκρατίας, μὲ τὸ κῦρος ποὺ διέθετε στὸν ἀλλόθρησκο κατακτητῆ, χάρι στὸν περίφημο «Ἀκτιναμέ»³ —μιὰ ἔγγραφη παραγγελία τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς του νὰ προστατεύουν τοὺς μοναχοὺς τοῦ Σινᾶ καὶ νὰ τοὺς διευκολύνουν στὰ ἔργα τους— κατώρθωσε νὰ ἐπεκτείνῃ τὶς δραστηριότητές της σ' ὀλόκληρη τὴν τότε Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία. Μὲ τὰ κατὰ τόπους Μετόχιά της, ἡ Μονὴ τοῦ Σινᾶ, μπορούσε νὰ ἀσκῆ ἔργο φιλανθρωπίας, προστασίας καὶ μορφώσεως τῶν κατοίκων ποὺ κατοικοῦσαν γύρω ἀπ' αὐτά. Σχεδὸν σὲ κάθε ἔδρα Νομοῦ εἶχε καὶ ἕνα τοῦλάχιστο Μετόχι, εἴτε αὐτὸ ἦταν κανονικὸ, δηλαδή μὲ Ἱερὸ Ναὸ μέσα σ' αὐτό, εἴτε ἕνα σπῆτι ὅπου ἔμεινε ὁ Σιναΐτης μοναχός, εἴτε ἀπλῶς καὶ ἕνα ἀγρόκτημα. Καὶ τὸ πιὸ μικρὸ σημεῖο ἐπαφῆς σὲ μιὰ περιοχὴ οἱ Σιναΐτες προσπαθοῦσαν νὰ τὸ ἐκμεταλλεθοῦν, προκειμένου νὰ δημιουργήσουν ἕνα κέντρο, ποὺ τὶς πιὸ πολλὲς φορές ἦταν κέντρο πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς προσφορᾶς. Βεβαίως, ὑπῆρξαν καὶ παραχαράξεις ἀπὸ τὴ γραμμὴ αὐτή, ἔγιναν καὶ σφάλματα καὶ μάλιστα πάρα πολλὰ σφάλματα. Ὅμως ὅλα αὐτὰ τὰ ἀρνητικὰ στοιχεῖα ποὺ μπορεῖ κανεὶς εὐκόλα νὰ βρῆ στὴν ἱστορία τοῦ Σινᾶ, στηρίζουν τὴν ἄποψί μας, πὼς γενικὰ τὸ Μοναστήρι τοῦ Σινᾶ καὶ οἱ μοναχοὶ του στάθηκαν μὲ φιλανθρωπία ἀπέναντι στὸν πόνο τῶν ραγιαδῶν Ἑλλήνων καὶ μὲ τὰ μέσα ποὺ διέθεταν προσπαθοῦσαν νὰ εὐεργετοῦν μᾶλλον τὸν λαὸ καὶ ὄχι νὰ τὸν καταπιέζουν καὶ νὰ τὸν ἐκμεταλλεύονται.

Μιὰ τέτοια ἀπόδειξη εὐεργεσίας καὶ μάλιστα πνευματικῆς φύσεως, ποὺ ἀποσκοποῦσε στὸ ἀνέβασμα τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀπλοῦ

λαοῦ τῆς περιοχῆς Σερρών, κατὰ τὴν τελευταία περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ἐπιδιώκει καὶ ἡ δημοσίευση ποῦ ἀκολουθεῖ. Πρόκειται γιὰ δύο «δωρητήρια» ἔγγραφα τῆς Μονῆς Σινᾶ σὲ δυὸ Κοινότητες τοῦ Νομοῦ Σερρών. Δυστυχῶς, ἐδῶ δημοσιεύουμε τὰ ἀντίγραφα τους, τὰ ὁποῖα ἐλάβαμε ἀπὸ τὸν «Κώδικα Πρωτοκόλλων καὶ Ἀντιγράφων τῆς Μονῆς Σινᾶ»⁴, κατόπιν ἀδείας τοῦ σημερινοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, Φαρὰν καὶ Ραιθῶ κ. κ. Δαμιανοῦ.

Α'.

Τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ δύο «δωρητήρια» ἔγγραφα τῆς Μονῆς Σινᾶ ποῦ ἀφοροῦν τὴν περιοχή Σερρών, εἶχε ἐκδοθῆ στὸ Κάιρο⁵, στὶς 12 Μαΐου τοῦ ἔτους 1892 καὶ εἶχε σταλεῖ στὴν Κοινότητα Σφολινῶ⁶, τοῦ διαμερισματος Ζίχνης⁷ καὶ τῆς θεοσώστου Μητροπόλεως Δράμας⁸.

Ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ ἔγγραφου αὐτοῦ διαπιστώνουμε ὅτι ἡ Κοινότητα Σφολινῶ διέθετα ἤδη τὸν Μάιο τοῦ 1892 κάποιον Σχολεῖο² γιὰ ἀγόρια καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἰδρῦση καὶ ἓνα ἀκόμη γιὰ κορίτσια, ἓνα παρθεναγωγεῖο¹⁰, ὅπως τὸ ἔλεγαν τότε. Τὴν ἐπιθυμία αὐτὴ τῆς Κοινότητος Σφολινῶ ἔκανε γνωστὴ στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Σινᾶ καὶ τοὺς Σιναῖτες μοναχοὺς ὁ Μητροπολίτης Δράμας Γερμανός¹¹, στὴν δικαιοδοσία τοῦ ὁποῖου βρισκόταν τότε τὸ χωριὸ Σφολινός. Ἄλλωστε κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας ὁ Μητροπολίτης κάθε περιοχῆς ἦταν συγχρόνως ὁ θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς ἡγέτης τῶν ὑποδούλων Χριστιανῶν¹². Καὶ ὅταν συνέπιπτε ὁ Μητροπολίτης μιᾶς περιοχῆς νὰ ἔχη κάποια μόρφωση καὶ μορφωτικὰ ἐνδιαφέροντα, τότε ὅλη ἡ μητροπολιτικὴ του περιφέρεια μπορούσε νὰ γεμίσει ἀπὸ ὅλων τῶν εἰδῶν σχολεῖα. Ἡ πόλη τῶν Σερραίων καὶ ὁλόκληρος ὁ Νομὸς Σερρών, ἀλλὰ καὶ πολλὲς ἄλλες περιοχὲς τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης γνώρισαν στὸ παρελθὸν τέτοιες μορφὲς ἀξίῳ Ἐπισκόπων¹³ ποῦ μὲ τὴ μορφωτικὴ τους δραστηριότητα ἔμειναν ὀρόσημα στὴ διατήρηση καὶ ἀνάπτυξη τῆς παιδείας στὸ ὑπόδουλο γένος κατὰ τὴ σκοτεινὴ περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας.

Τὴν ἐπιθυμία, λοιπὸν, τῆς Κοινότητος Σφολινῶ γνωστοποίησε στοὺς Σιναῖτες ὁ Μητροπολίτης Δράμας Γερμανός μὲ αἴτησή του καὶ παράκληση «ἀδελφικῆ τε ἅμα καὶ πατρικῆ», «...αἰτουμένου παρ' ἡμῶν τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Σφολινῶ...κειμένου ἡμετέρου Μετοχίου», ὅπως σημειώνεται στὸ ἐν λόγω ἔγγραφο.

Τὸ Σιναῖτικὸ Μετόχι στὸ Σφολινὸ¹⁴ ἦταν ἓνα σπῆτι μὲ δύο δωμάτια, δύο ὑπόγεια καὶ μία αὐλή. Αὐτὰ ὅλα ἐζήτησε ὁ Μητροπολίτης Γερμανός νὰ δωρηθοῦν ἀπὸ τὴ Μονὴ Σινᾶ στὴν Κοινότητα Σφολινῶ γιὰ νὰ στεγάσουν τὸ Παρθεναγωγεῖο τῆς Κοινότητος.

Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ, Πορφύριος Α'¹⁵ καὶ οἱ σύμβουλοι

του —Σιναΐτες Πατέρες¹⁶— στὸ Κάϊρο, ἔλαβαν τὴν αἴτηση καὶ παράκληση τοῦ Μητροπολίτου Δράμας Γερμανοῦ καὶ ὕστερα ἀπὸ συζήτηση ἀπεφάσισαν νὰ δωρίσουν ὁλόκληρο τὸ Μετόχι τους στὴν Κοινότητα Σφολινοῦ, μὲ τὸν ὄρο : «... τὸ δωρηθέν, ἐπισκευαζόμενον, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παρθεναγωγεῖον αὐτῆς, σκοπὸν ἔχον τὴν ἀνάπλασιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ θήλεος φύλου, ἐξ οὗ ἢ μόρφωσις ἀληθῶν Χριστιανῶν καὶ ἐναρέτων πολιτῶν προσδοκᾶται». Καὶ ἡ δωρεὰ γίνεται «ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας... βουλόμενοι ἐπὶ τούτῳ προφρόνως τὸ ἐφ' ἡμῖν συντελέσαι τῷ ἱερῷ τούτῳ σκοπῷ»¹⁷.

Μὲ τὴν τελευταία παράγραφο στὸ ἔγγραφό τους αὐτὸ οἱ Σιναΐτες ἀφήνουν νὰ ἀποκαλυφθοῦν τὰ αἰσθήματα ποὺ ἔτρεφαν πρὸς τὸν ὑπὸ-δουλο ἑλληνισμὸ καὶ τὴ σημασία ποὺ ἔδιδαν στὴ μόρφωση καὶ πνευματική καλλιέργεια τῶν ραγιαδῶν, στοιχεῖα ποὺ θὰ τοὺς βοηθοῦσαν, ἂν καὶ σκλαβωμένοι, νὰ ἀναπνέουν τὸν ἀέρα τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας, ποὺ μόνο μὲ τὴ μελέτη καὶ γνώση τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος^{17α}.

Σ. Κώδιξ Μετοχίου Καΐρου

Σελ. 132, ἀριθ. 133

Ἀντίγραφον Δωρητηρίου Ἐγγράφου

ἀπολυθέντος τῇ Κοινότητι τοῦ χωρίου Σφολινοῦ

Πρᾶξις μδ'. Ἡμεῖς Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ὄρους Σινᾶ μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς τῶν Πατέρων Συνάξεως δηλοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ἐπισήμου δωρητηρίου ἡμῶν ἔγγραφου, ὅτι λαβόντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀδελφικὴν τε ἅμα καὶ πατρικὴν αἴτησιν καὶ παράκλησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας, κυρίου κυρίου Γερμανοῦ, αἰτουμένου παρ' ἡμῶν τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ Σφολινοῦ τοῦ διαμερίσματος Ζίχνης, τῆς θεοσώστου αὐτοῦ ἐπαρχίας κειμένου ἡμετέρου Μετοχίου, συνιστιμένου ἐκ δύο δωματίων, δύο ὑπογείων καὶ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ, καὶ συνορευομένου πρὸς βορρᾶν μετὰ τῆς οἰκίας Προκοπίου Σταμάτη πρὸς δυσμᾶς μετὰ τῆς οἰκίας καὶ τοῦ σιδηρουργείου Παναγιώτου Μόσχου καὶ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς νότον μετὰ τῶν ὁδῶν, εἰς τὴν σεβαστὴν κοινότητα τοῦ διαληφθέντος χωρίου Σφολινοῦ πρὸς μεταποίησιν εἰς Παρθεναγωγεῖον, καὶ βουλόμενοι ἐπὶ τούτῳ προφρόνως τὸ ἐφ' ἡμῖν συντελέσαι τῷ ἱερῷ τούτῳ καὶ ἀγίῳ σκοπῷ, ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας δωρούμεθα τὸ ῥηθὲν ἡμέτερον Μετόχιον τῇ σεβαστῇ κοινότητι τοῦ χωρίου Σφολινοῦ, ὑπὸ τὸν ὄρον, ἵνα χρησιμεύσῃ τοῦτο ἐπισκευαζόμενον ὡς Παρθεναγωγεῖον αὐτῆς, σκοπὸν ἔχον τὴν ἀνάπλασιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ θήλεος φύλου, ἐξ οὗ ἢ μόρφωσις ἀληθῶν Χριστιανῶν καὶ ἐναρέτων πολιτῶν προσδοκᾶται.

Εἰς ἔνδειξιν δὲ καὶ βεβαίωσιν τῶν ἀνωτέρω ἀπολύομεν τῇ σεβαστῇ κοινότητι τοῦ χωρίου Σφολινοῦ τὸ παρὸν ἡμῶν δωρητήριον ἔγγραφον σεσημασμένον τῇ τε μεγάλῃ τῆς Μονῆς σφραγίδι καὶ τῇ ἰδιαιτέρᾳ Ἑμῶν Ἀρχιεπισκοπικῇ καὶ ὑπογεγραμμένου παρ' ἡμῶν καὶ τῆς περὶ Ἑμᾶς τῶν Πατέρων Συνάξεως, ἵνα εἰς αἰεὶ ἔχῃ ἰσχὺν καὶ κῦρος ὅπου δεῖ.

Ἐν Καίρῳ τῇ 12 Μαΐου 1892

(Τ. Σ.)

+ Ὁ Σιναίου Πορφύριος
καὶ ἡ Σύναξις τῶν Πατέρων
Οἰκονόμος Εὐγένιος,
Πρωτοσύγγελος Ἀμφιλόχιος
Ὁ Γραμματεὺς Ἡλίας Π. Κ. Λογοθέτης

Β'.

Τὸ δεύτερο «δωρητήριον» ἔγγραφο ἐστάλη ἀπὸ τὸ Ὅρος Σινᾶ, ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης¹⁸, τὴν 15ῃ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1895 πρὸς τὴν Κοινότητα τῆς κώμης Τσίντζου¹⁹, «τῆς ὑπαγομένης ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερρῶν».

Τὸ χωριὸν Τζίντζος, ποῦ σήμερα λέγεται Σιτοχώρι, στὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφο τοῦ Σινᾶ ὀνομάζεται «κώμη»²⁰ αὐτὸ σημαίνει πῶς ἦταν μεγάλο σὲ ἀριθμὸ κατοίκων, καὶ ἐπειδὴ βρισκόμαστε στὴν τελευταία περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ὁ πληθυσμὸς ἦταν μικτός, δηλαδὴ τὸν ἀποτελοῦσαν Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι.

Ἡ Ἑλληνορθόδοξη²⁷ Κοινότητα Τσίντζου φαίνεται πῶς εἶχε ἀνοίξει κάποιο Σχολεῖο, ἀλλὰ οἱ οἰκονομικὲς ἀνάγκες συντηρήσεώς του εἶχαν αὐξηθῆ καὶ ἡ Κοινότητα δὲν μπορούσε νὰ τὸ συνεχίση. Στὴ δύσκολη αὐτὴ στιγμή στρέφεται πρὸς τὴ Μονὴ Σινᾶ, τῆς ὁποίας ἡ ἀγροτικὴ περιουσία στὴν περιοχὴ τῆς ἦταν γνωστὴ ἀπὸ τὴν «ἀπογραφή»²⁷ α τοῦ περασμένου χρόνου 1894, τὴν ὁποία μάλιστα «ἀπογραφή» εἶχε ἐπικυρώσει μὲ τὴν ὑπογραφή του καὶ ὁ Μητροπολίτης Σερρῶν.

Δὲν γνωρίζουμε μὲ ποῖο τρόπο ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ, Πορφύριος Α'²¹ καὶ οἱ Σιναῖτες Πατέρες ἔμαθαν τὶς οἰκονομικὲς δυσκολίες τῆς Κοινότητος Τσίντζου, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων κινδύνευε νὰ κλείσῃ τὸ Σχολεῖο τῆς. Μιὰ τέτοια εἰδηση θὰ μπορούσε νὰ φθάσῃ στὸ Σινᾶ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ἢ μὲ ἔγγραφο τοῦ Μητροπολίτου Σερρῶν²³ Γρηγορίου²⁴, στὴ δικαιοδοσία τοῦ ὁποίου ἀνήκε ἡ κωμόπολη Τσίντζος, ἢ μὲ κάποια «ἐκθεση» τοῦ Σιναῖτου Ἐξάρχου²⁵ ποῦ περιώδευε στὴν περιοχὴ Σερρῶν, ἢ ἀκόμη καὶ μὲ ἐπιστολὴ τοῦ Ἐπιτρόπου²⁶ τοῦ Σινᾶ στὸ Νομὸ Σερρῶν. Γεγονὸς εἶναι πάντως, πῶς ὅταν ἡ εἰδηση αὐτὴ ἔφθασε στὸ Ὅρος Σινᾶ,

ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πορφύριος Α', πού σμνέπεσε νὰ εὐρίσκειται ἐκεῖ, κάλεσε σὲ σύσκεψη τοὺς κυριωτέρους συνεργάτες²² του, πού ἀποτελοῦσαν τὴν «Ἱερά Σύναξι» καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀπεφάσισαν νὰ βοηθήσουν τὴν Ἑλληνορθόδοξη Κοινότητα Τσίντζου νὰ ξεπεράσῃ τὶς οικονομικὲς δυσκολίες της καὶ νὰ μὴ κλείσῃ τὸ Σχολεῖο της. Ἔτσι, δωρίζουν πρὸς αὐτὴν ὅλη τὴν κινητὴ καὶ ἀκίνητη περιουσία τῆς Μονῆς Σινᾶ πού ὑπῆρχε στὴν περιοχὴ τῆς Κοινότητος Τσίντζου. Καὶ ἡ περιουσία αὐτὴ δὲν ἦταν καθόλου εὐκαταφρόνητη γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Τὴν ἀποτελοῦσε κυρίως μιὰ ἔκταση γῆς 178,5 στρεμμάτων. Τὸ ἔγγραφο λέγει πὼς ὅλη αὐτὴ τὴν ἀγροτικὴ ἔκταση δωρίζουν οἱ Σιναΐτες στὴν Κοινότητα Τσίντζου μὲ τὸν ὄρο : «...τὰ ρηθέντα κτήματα δωρεῖται ἡ Ἱερά ἡμῶν Μονὴ τῇ Κοινότητι Τσίντζου πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς αὐτῆς ἀποκλειστικῶς χωρὶς δῆλον ἢ ρηθεῖσα κοινότης νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἐκποιῇ αὐτὰ καὶ διαθέτῃ πρὸς ἄλλον σκοπόν...²⁸».

Ὁ τελευταῖος αὐτὸς ὄρος τῆς δωρεᾶς ἀποδεικνύει πόσο οἱ Σιναΐτες ἐδιαφέροντο γιὰ τὴν ἴδρυση καὶ συντήρηση σχολείων²⁹, ὥστε ἀγνοοῦσαν ὅποιαδήποτε ἄλλη ἀνάγκη καὶ περιώριζαν τὴν ἐκποίηση τῆς δωρεᾶς τους «ἀποκλειστικῶς» καὶ μόνον γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ Σχολείου τῆς Κοινότητος.

Τί εἶδους σχολεῖο εἶχε ἡ Κοινότητα Τσίντζου ; Τὸ «δωρητήριο» ἔγγραφο τῆς Μονῆς Σινᾶ δὲν τὸ χαρακτηρίζει. Ἀπὸ ἄλλες πηγές³⁰ γνωρίζομε ὅτι στὴν πόλι Σερρών καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὴν, ποτὲ δὲν ἔπαυσαν νὰ λειτουργοῦν σχολεῖα καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας. Στὴν ἀρχὴ τῆς Τουρκικῆς σκλαβιάς λειτούργησαν τὰ «κρυφὰ σχολεῖα» στὰ Μοναστήρια ἢ στὶς ἐκκλησιᾶς πού δὲν εἶχε κλείσει ὁ βάρβαρος κατακτητῆς καὶ βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν εὐθύνη μεμονωμένων ἀτόμων, π.χ. τῶν μοναχῶν, ἡγουμένων Μοναστηριῶν ἢ καὶ ἱερέων, ὅπως εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ ΠαπαΣυναδινοῦ³¹. Ἀργότερα ἀνέλαβε τὴν εὐθύνη λειτουργίας τους ὁ Μητροπολίτης Σερρῶν μὲ τὴ συνεργασία τῶν κατὰ τόπους προεστώτων, κοινοτικῶν ἀρχῶς καὶ συλλόγων³². Ἰδιαίτερα, γιὰ τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 19ου αἰῶνα, ὅπου ἀναφέρονται τὰ δύο «δωρητήρια» Σιναΐτικὰ ἔγγραφα, ὁ λόγιος καὶ ἱστορικὸς Σερραῖος συγγραφέας κ. Πέτρος Πέννας στὸ βιβλίο του «Ἱστορία τῶν Σερρῶν», σημειώνει : «Ὁ ἐκπαιδευτικὸς ὄργανισμὸς φθάνει εἰς τὸ κατακόρυφον κατὰ τὸ ἔτος 1870. Τὸ ἔτος τοῦτο ἀποτελεῖ σταθμὸν εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ πράγματα ὄχι μόνον τῶν Σερρῶν, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τῆς Μακεδονίας...»³³. Κατὰ τὴν τελευταία αὐτὴ περίοδο μόνον στὴν πόλι τῶν Σερρῶν ὑπῆρχαν : ἓνα ἑξατάξιο Γυμνάσιο μὲ πλούσια βιβλιοθήκη, ἓνα ἑνεατάξιο ΠαρθENAγωγεῖο καὶ τρία Δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων μὲ Νηπιαγωγεῖα³⁴.

* Στὴν κατηγορία τῶν Δημοτικῶν σχολείων θὰ πρέπει νὰ κατατά-

ξουμε καὶ τὸ Σχολεῖο τῆς Ἑλληνορθοδόξου Κοινότητος Τσίντζου, γιατί ἀπὸ ἄλλες πηγές³⁵ ξέρουμε πὼς σχολεῖα αὐτῆς τῆς κατηγορίας λειτουργοῦσαν σὲ πολλὰ χωριὰ τῆς περιοχῆς τοῦ Νομοῦ Σερρών.

Σιναϊτικὸς Κώδιξ Μετοχίου Καΐρου

Σελ. 163 Ἀριθ. Πρωτ. 146

(*T. M. S.*) *Ἀντίγραφον δωρητηρίου Ἐγγράφου
τῆ Κοινότητι Τσίντζου*

Ἡμεῖς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Μονῆς τοῦ Ὄρους Σινᾶ μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς τῶν Πατέρων Συνάξεως δῆλον ποιούμεθα διὰ τοῦ παρόντος ἐπισήμου δωρητηρίου ἐγγράφου ὅτι ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Μονὴ τοῦ Ὄρους Σινᾶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Τσίντζου τῆς ὑπαγομένης ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Σερρών καὶ βουλομένη τὸ ἐφ' ἑαυτῇ ποιῆσαι πρὸς ἀνακούφισιν τῆς εἰρημένης Κοινότητος, δωρεῖται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς κώμης Τσίντζου κείμενα ἀκίνητα καὶ κινητὰ κτήματα τοῦ ἐκεῖσε Μετοχίου τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς συγκείμενα ἐξ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ὀκτὼ καὶ ἡμισυ (ἀριθ. 178, 1/2) στρεμμάτων γῆς κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1894 Ἰανουαρίου 20 ἐν Τσίντζῳ γενομένην ἀπογραφὴν καὶ φέρουσιν τὰς ὑπογραφὰς Παναγιώτου Ἀντωνίου προεστῶτος Θεοδώρου Παπᾶ Δημητρίου οἰκονόμου Παπᾶ Ἀντωνίου Νικολάου κρῆστατς (;;;)-ἀγᾶ Ἀποστόλου Παρασκευᾶ βεβαιωμένας ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερρών Κυρίου Γρηγορίου. Τὰ ρηθέντα κτήματα δωρεῖται ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Μονὴ τῇ Κοινότητι Τσίντζου πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς αὐτῆς ἀποκλειστικῶς χωρὶς δῆλον ὅτι ἡ ῥηθεῖσα Κοινότης νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἐκποιῇ αὐτὰ καὶ νὰ διαθέτῃ πρὸς ἄλλον σκοπόν,

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τὸ παρὸν δωρητήριον ἐγγράφον σεσημασμένον τῇ Μεγάλῃ τῆς Μονῆς ἡμῶν σφραγίδι καὶ τῇ ἰδιαιτέρῳ ἡμῶν ἀρχιεπισκοπικῇ καὶ ὑπογεγραμμένον παρ' ἡμῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς τῶν Πατέρων Συνάξεως καὶ ἀπεστάλη τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ἁγίου Σερρών διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐγένετο ἐν Σιναίῳ τῷ Ὄρει 15 Φεβρουαρίου 1895

(*T.A.S.*) + Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου Πορφύριος

Καὶ ἡ τῶν Πατέρων Σύναξις
Πρωτος. καὶ Δικαῖος Διομήδης
Σκενοφύλαξ Πολύκαρπος
Οἰκονόμος Εὐθύμιος
Εὐμένιος ἱερομόναχος
Παῦλος ἱεροδιάκονος

256

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Είναι γεγονός ότι η πόλις τῶν Σερρῶν καὶ περιοχή ἔξω ἀπ' αὐτὴν κατὰ τὴν διάρκειά τῆς Τουρκοκρατίας εἶχε γίνῃ ὀνομαστὴ γιὰ τὰ περιφραγμένα σχολεῖα τῆς. Σ' αὐτὴ τὴ μορφωτικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ πρόοδο τῶν Σερρῶν συνέβαλαν πολλοὶ παράγοντες. Οἱ μεταγενέστεροι Σερραῖοι ξεχώρισαν μερικοὺς, ὅπως εἶναι ὁ Γρ. Ρακιτζῆς³⁷, ὁ Μητροπολίτης Σερρῶν Γρηγόριος Ζεβουδάκης³⁸, ὁ κατόπιν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ μερικοὶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους ἀνεκήρυξαν «εὐεργέτας»³⁶. Ἡ πράξις τους αὐτὴ τιμᾶ ἰδιαίτερος αὐτοὺς τοὺς ἰδίους καὶ φανερῶν τὸν ἐσωτερικὸν τους πνευματικὸν καταρτισμὸν.

Εἶναι καιρὸς ὅμως καὶ οἱ νεώτεροι Σερραῖοι ποὺ ἀποτελοῦν τὴν σύγχρονη γενιὰ τοῦ τόπου καὶ οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν πνευματικὴν ρίζαν τους, νὰ βροῦν καὶ νὰ κατατάξουν στὴ στήλη τῶν «εὐεργετῶν» καὶ ἄλλους παράγοντες ποὺ εἶχαν συντελέσει στὴν ἐκπαιδευτικὴ ἀνάπτυξη τῶν Σερρῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὴν, τοὺς ὁποίους οἱ προηγούμενες γενιές, ἀπὸ ἔλλειψη ἴσως πληροφοριῶν, εἶχαν λησμονήσει. Καὶ ἀσφαλῶς, στὴν περίπτωσιν αὐτὴ θὰ θελήσουν νὰ ἀσχοληθοῦν καὶ μετὰ τὴν ἱστορικὴ Μονὴ τοῦ Σινᾶ, ἢ ὁποῖα «ἐκ τοῦ μακρόθεν» διέθετε ὅ,τι μποροῦσε στὸ νὰ διατηρηθῇ τὸ Ἑλληνικὸ γένος καὶ στὸ νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ ζυγὸν τῶν «σκλάβων» Ἑλλήνων. Καὶ ὅπως ἀποδεικνύεται μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν δύο «δωρητηρίων» ἐγγράφων³⁹ στὰ «Σερραϊκὰ Χρονικά»⁴⁰, ἡ Μονὴ Σινᾶ διέθεσε στὸ παρελθόν, ὄχι ἀπὸ τὸ περισσευμὰ τῆς, ἀλλὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ «ὑστέρημά της», προκειμένου νὰ ἰδρυθοῦν ἢ νὰ συντηρηθοῦν σχολεῖα στὴν ὑπαιθρο Σερραϊκῆς περιοχῆς. Τὸ ἔργο τῆς θὰ πρέπει νὰ τιμηθῇ ἀπὸ τοὺς σύγχρονους πνευματικοὺς ἀνθρώπους τῶν Σερρῶν, μετὰ τρόπον ποὺ ἀρμόζει νὰ τιμοῦνται τέτοιαι ἱστορικὴ πράξεις.

257

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

(1)— Σινᾶ, Ὄρος καὶ Μονὴ Ἁγίας Αἰκατερίνης: Ὑπάρχει μεγάλη βιβλιογραφία. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν:—«Περιγραφή τοῦ Θεοβαδίστου Ὄρους Σινᾶ.», (Φωτοανατύπωση ὑπὸ Ἱ. Μονῆς Σινᾶ)—Ἀθήναι 1978. Γρηγοριάδου Περικλ.—Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Σινᾶ. (Φωτοανατύπωση ὑπὸ Ἱ. Μονῆς Σινᾶ)—Ἀθήναι 1978. Παπαμιχαλοπούλου Κ.—Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὄρους Σινᾶ—Ἀθήναι 1932.

(2)— Περὶ ἐπιδρομῶν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Σινᾶ, βλέπε εἰς τὴν ἀνωτέρω βιβλιογραφίαν περὶ Ἱ. Μονῆς Σινᾶ καὶ ἀκόμη εἰς Συναϊτικὸν Ἡμερολόγιον», ἔτος Γ—Σινᾶ 1979 (σελ. 59—66=Συναϊτικαὶ χρονολογίαι).

(3)— «Ἀκτιναμέες»=Ἀραβικὴ λέξις ποὺ σημαίνει συμφωνία ἢ διαθήκη. Στὴν ἱστορία τοῦ Σινᾶ διασώζεται ἢ παράδοσι ὅτι ὁ «Ἀκτιαμέες» ἐδόθη στοὺς Συναῖτες ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Μωάμεθ, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὸ Σινᾶ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ διέλευσί του ὡς ἀρχηγὸς καραβανίων,

Ὁ «Ἀκτιναμέες» ποὺ ἐδόθη στοὺς Συναῖτες ἐγράφη ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τοῦ Μωάμεθ, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος δὲν ἐγνώριζε νὰ γράφῃ τὸν ἐσφράγισε ὁμῶς μὲ τὴν παλάμη του γιὰ νὰ ἔχη αἰώνιο κῦρος. Σήμερα στὸ Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης—Ὄρος Σινᾶ ὑπάρχουν μόνον ἀντίγραφα τοῦ πρώτου «Ἀκτιναμέ». Τὸ πρωτότυπο χειρόγραφο, τὸ ἔλαβε ὁ Σελίμ Γ', ὅταν ἦλθε στὴν Αἴγυπτο. ὡς κατακτητῆς κατὰ τὸ 1517 μ.Χ., ἀφοῦ παρέδωσε στοὺς Μοναχοὺς τοῦ Σινᾶ πανομοιότυπο ἀντίγραφο καὶ ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον.

Βιβλιογρ. Βλπ. ἀνωτ. καὶ Ἀμάντου Κ.:—Οἱ προνομιακοὶ ὀρισμοὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. Ἀθήναι 1936.

(4)— Κώδιξ Πρωτοκόλλων καὶ Ἀντιγράφων Συναϊτικοῦ Μετοχίου τοῦ Καΐρου».—Ὁ ἀνωτέρω κώδικας φυλάσσεται στὸ Συναϊτικὸ Μετόχιο τοῦ Καΐρου, τοῦ ὁποῖου τὸ Ἀρχεῖο δὲν ἔχει ἀκόμη ταξινομηθῆ καὶ δὲν εἶναι προσιτὸ στοὺς ἐρευνητάς. Ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Γρηγορίου (1969—1973) εἶχε μερικῶς τακτοποιηθῆ μὲ τὴν συνεργασίαν ἐκπαιδευτικῶν τῆς Ἀμπατείου Σχολῆς Καΐρου. Ὁ ἴδιος εἶχε ἐτοιμάσει ἕνα πῖνακα περιεχομένων κατὰ ράφια. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1974—75, ὑπηρετῶν εἰς τὴν Ἀμπέτειον Σχολὴν Καΐρου, εἶδα τὸν ἐν λόγω πῖνακα καὶ ἀντέγραψα τὰ ἔγγραφα (ἀντίγραφα) ποὺ εἶχαν σχέσι μὲ τὴν περιοχὴ Σερρών. Χάρη στὴν ἄδεια τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Κου Κου Δαμιανοῦ, βλέπουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὰ δύο αὐτὰ δωρητήρια ἔγγραφα τοῦ Σινᾶ πρὸς τὴν περιοχὴν τῶν Σερρών.

(5)— Μέχρι τὸ ἔτος 1932 τὸ Κάιρο ἦταν ἡ μόνιμη ἔδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, ὅπου ἀπὸ τὸν 15ον αἰῶνα ὑπῆρχε μεγάλο Συναϊτικὸ Μετόχιο, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποῖου ἐδημιουργήθη τὸ λεγόμενον «Συναϊτικὸν ζήτημα». (Βλπ.—Οἱ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ τὸ Συναϊτικὸν Μετόχιο, ὑπὸ Χρίστου Ἀνδρούτσου, Ἀθήναι 1907).

Ἀπὸ τὸ 1932 καὶ μὲ κοινὴ ἔγγραφη συμφωνία, ἡ μὲν ἔδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ μετεφέρθη στὸ Ὄρος Σινᾶ, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐπέτρεψε τὴν λειτουργία «εὐκτηρίου οἴκου», δηλ. τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Μετοχίου ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τιμωμένου.

(Βλπ. Ἑλ. Καλλιστράτου : — Τὰ ἀπόρρητα τῆς λύσεως τοῦ Σιναΐτικοῦ ζητήματος, ἐν «Χριστοπολιτεία», τόμ. 1932-33. Κάϊρον-Ἀλεξάνδρεια 1933).

(6)— Σ φ ο λ ι ν ό ς. Τὸ χωριό αὐτό σήμερα λέγεται Σ φ ε λ ι ν ό ς. Βρίσκεται στὸ δρόμο Ν. Ζίχνης — Προσωτσάνης.

(«Νέα Βασική Ἑγκυκλοπαιδεία», τόμος Ε'—Ἀθῆναι, σελ. 328 - 329).

(7)— Ζ ί χ ν η. (Πολιτικῶς)—Ἔδρα τῆς ἐπαρχίας Φυλλίδος τοῦ νομοῦ Σερρών. Κάτοικοι 3.942 (1961). Γ.Π.Ε. «Πάπυρος-Λαρούς», τ. 7ος, Ἀθῆναι 1964, σ. 88).

(Ἐκκλησιαστικῶς)— Ἔδρα Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ἀπὸ τὸ 1952. Μέχρι τὸν 13ον αἰῶνα ἦτο ἐπίσκοπὴ τοῦ Μητροπολίτου Σερρών. Τὸν 14ον αἰῶνα ἡ ἐπίσκοπὴ Ζίχνης γίνεται μητρόπολις μετ' ἔδρα τὴν Ζίχνη. Τὸν 14ον αἰ. βρίσκεται συνηνωμένη μετ' τὴν Μητρόπολι «Δράμας, Φιλίππων, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου». Τὸ 1924 μετ' πρωτοβουλία τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ζ' (τοῦ ἀπὸ Σερρών), ἀνεξαρτοποιεῖται ὡς Μητρόπολις Ζίχνης καὶ τὸ 1952 ἐνώνεται μετ' τὸ ἑλληνικὸ τμήμα τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως Νευροκοπίου καὶ ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα εἶναι ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου.

(«Ἡμερολόγιον Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», Ἀθῆναι 1970, σελ. 283 - 84).

(8)— Μ η τ ρ ό π ο λ ι ς Δ ρ ά μ α ς :— Εἶναι γνωστὴ ὡς ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸν 15ον αἰῶνα. Προηγουμένως ἦταν ἐπίσκοπὴ τοῦ μητροπολίτου Φιλίππων. Τὸν 17ον αἰῶνα ἐνώνεται μετ' ἄλλες τρεῖς πρώην μητροπόλεις καὶ ἀπετέλει τὴν Μητρόπολι «Δράμας, Φιλίππων, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου». Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰ. οἱ τρεῖς μητροπόλεις ἀνεξαρτοποιοῦνται καὶ ἔτσι ἡ Μητρόπολις Δράμας μένει μόνη μετ' ἔδρα τὴν Δράμα.

(«Ἡμερολόγιον Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», Ἀθῆναι 1970, σελ. 274 - 275).

(9)— Σ χ ο λ ε ἰ ο ν : — «Ἴδρυμα, τόπος ὅπου γίνεται διδασκαλία. Ὑπὸ τὸν ὄρον σχολεῖον νοεῖται πᾶν Ἴδρυμα, δημόσιον (κρατικόν) ἢ ἰδιωτικόν, εἰς τὸ ὅποιον ἐνεργεῖται ἀπὸ κοινοῦ διδασκαλία θεωρητικὴ ἢ πρακτικὴ. Συμφώνως πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ ἸΘ' αἰῶνος ἱστορικές, οἰκονομικές, κοινωνικές, ἐπιστημονικές καὶ τεχνολογικές ἐξελίξεις τὰ σχολεῖα διεμορφώθησαν εἰς τρεῖς βαθμίδας : α) εἰς τὰ κατώτερα ἢ βασικῆς ἢ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως (δημοσυντήρητον ἢ δημοτικὸν σχολεῖον), β) εἰς τὰ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως (γυμνάσιον, ἡμιγυμνάσιον, πρακτικὸν λύκειον, ἀνώτερον παρθεναγωγεῖον καὶ μέση ἐμπορικὴ σχολή) καὶ γ) εἰς τὰ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως (πανεπιστήμια κλπ.).

(Γ.Π.Ε. «Πάπυρος-Λαρούς», τόμος 12ος, σελ. 194—Ἀθῆναι 1964).

(10)— Π α ρ θ ε ν α γ ω γ ε ἰ ο ν : — «Παρθεναγωγεῖα ἐκαλοῦντο τὰ δημοτικὰ σχολεῖα θηλέων πρὸ τῆς καθιερώσεως τῆς μικτῆς φοιτήσεως εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν. Μετὰ ταῦτα ἐδημιουργήθησαν τὰ «ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα», ἧτοι ἐκπαιδευτήρια μέσης ἐκπαιδεύσεως διὰ τὴν φοίτησιν μαθητριῶν μὴ ἐπιθυμουσῶν, νὰ συνεχίσουν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ πανεπιστήμια καὶ ἄλλα ἰσότιμα ἰδρύματα, ἀλλὰ ἐπιθυμουσῶν νὰ ἀποκτήσουν γνώσεις περισσότερον ἀρμοζούσας πρὸς τὴν γυναικείαν φύσιν. Κατ' ἐπέκτασιν, παρθεναγωγεῖα καλοῦνται ἅπαντα τὰ ἐκπαιδευτήρια εἰς τὰ ὅποια φοιτοῦν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μαθήτριαι.»

(Γ.Π.Ε. «Πάπυρος-Λαρούς», τόμ. 10ος, σελ. 1053, Ἀθῆναι 1964).

(11)— Γ ε ρ μ α ν ό ς : — Ὑπῆρξε μητροπολίτης Δράμας ἀπὸ τὸ 1879 ἕως τὸ 1895. (Θ.Ἡ.Ε., τόμ. 5ος, Ἀθῆναι 1964, σελ. 221 - 222.

(12)— Βλπ. Πέτρου Πέννα: «Ἱστορία τῶν Σερρῶν», Β' ἔκδοσις Ἀθῆναι 1966, (σελ. 476).

(13)— Ὁ Π. Πέννας, (Ἱστορία Σερρῶν, σελ. 447 - 481), ἀναφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς ἐξῆς μητροπολίτες ποὺ διεκρίθησαν γιὰ τὴν ἀγάπη τους πρὸς τὴν παιδεία: Μητροπολίτης Σερρῶν Στέφανος (1706 - 1728), Γαβριήλ (1735 - 1745), Κωνσταντῖνος (1790 - 1811), Γρηγόριος (1892 - 1909 καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

(14)— Στὴ Συναϊτικὴ Βιβλιοθήκη συναντήσαμε ἓνα «χοτζέτιον»-Τουρκικὸ ἔγγραφο ποὺ ἔχει σχέση μέ κτηματικὴ περιουσία-ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἀνεγνώσαμε τὴν ἐξῆς πληροφορία: - εἰς χώραν σφουλινὸν τῆς ζήχνας.

+ Τὸ παρὸν χοντζέτιον// ἔφερον ὁ ἤδη εἰς Κα//στορίαν σταλθεὶς μελέ//τιος ὁ μιτηλ//ναῖος, ὅστις// ἐχρημάτησε μετὰ τοῦ//θεοδοσίου εἰς σέρρας//, καὶ δι' ἐπιμελείας του ἀπέκ//τησε τὸ μετόχιον τοῦτο//αψ 47β (1792) ἰανουαρίου.

Σέρρας». (Διτηρήθη ἢ ὀρθογραφία τοῦ χειρογράφου).

Βάσει αὐτῆς τῆς πληροφορίας τὸ Συναϊτ. Μετόχιον στὸ Σφολινὸ πρέπει νὰ τὸ ἀπέκτησε ὁ Συναϊτῆς Μελέτιος μεταξὺ τοῦ 1780 καὶ 1792.

(15) Πορφύριος Α' Ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ (1885-1904). Ἐκ Ζακύνθου. Τὸ 1854 μετέβη εἰς Σινᾶ, ὅθεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσεν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Μονῆς εἰς τὰ Μετόχια αὐτῆς Κιέβου, Βεσσαραβίας καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλλιστράτου (1867 - 1884) κληθεὶς ὑπὸ τῆς Συνάξεως ἐξελέγη τὴν 9ην Αὐγούστου 1885 ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ, χειροτονηθεὶς τὴν 19ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους.

Ὁ Πορφύριος. εὐγενὴς τὸ ἦθος, διεκρίνετο διὰ τὸ φιλόμουσον ὡς καὶ διὰ τὴν ρωσομάθειάν του.

Ὡς ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ μέ τὴν δραστηριότητά του κατώρθωσεν ὄχι μόνον νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Μονὴν ἀπὸ μεγάλα χρέη, ἀλλὰ καὶ νὰ δημιουργήσῃ περισσεύματα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ δημιουργίαν μιᾶς νέας περιόδου διὰ τὸ Σινᾶ.

Ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ ἦτο ἰσόβιος πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Καίρῳ Ἀμπατείου Σχολῆς, κατωρθώσας μετὰ σθένους νὰ ἀποκρούσῃ τὰς ἀξιώσεις τῶν συγγενῶν τοῦ Ἀμπέτ ἐν τῇ διοικήσει τῆς Σχολῆς καὶ νὰ διατηρήσῃ τὸν Ἑλληνικὸν τῆς χαρακτῆρα.

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος ἐπολέμησε σφοδρῶς τὸν Πορφύριον, ἀναγκασθέντα πολλάκις νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Κάϊρον καὶ νὰ διαμῆνῃ εἰς Σμύρνην καὶ ἄλλαχοῦ. Τέλος, ἐκ τῶν συνεχῶν πιέσεων τοῦ Πατριάρχου ἠναγκάσθη νὰ ὑποβάλλῃ τὴν παραίτησιν του τὴν 24ην ἀπριλίου τοῦ 1904» (Θ.Η.Ε., 10, 557-58). Κατὰ μίαν ἄλλην ἀποψιν, παρητήθη καὶ διὰ λόγους ὑγείας. Ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἐν Χίῳ Σιν. Μετόχιον, ὅπου ἐκοιμήθη ὡς πρῶην Σιναιῶν τὸ ἔτος 1909).

(Βλ. «Πάνταινος» Α' (1908 - 1909), σελ. 808 - 810).

(16)— Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς του θητείας ὁ Πορφύριος Α' ἐχρησιμοποίησε ἱκανοὺς βοηθοὺς καὶ συμβούλους, μοναχοὺς τῆς Μονῆς Σινᾶ, ὅπως ἦταν ὁ Σκευοφύλακας Γρηγόριος, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει πολλές φορές «δεύτερον κτήτορα τῆς Μονῆς», καθὼς καὶ ὁ Οἰκονόμος Εὐγένιος. (βλ. Θ.Η.Ε. 10, 558).

(17)— Τὸ ὑπ' ἀριθ. 133/12 Μαΐου 1892 ἔγγραφο, τοῦ ὁποῦ ἀντιγραφὸν ὑπάρχει στὸν «Κώδικα πρωτοκόλλων καὶ ἀντιγράφων» τοῦ Συναϊτικοῦ Μετοχίου Καίρου (σελ. 132). Ἐδῶ τὸ χαρακτηρίζομε ὡς πρῶτο δωρητήριον ἔγγραφο.

(18)— Βλέπε σχετική βιβλιογραφία τῆς σημειώσεως (1).

(19)— Τ σ ι ν τ ζ ο ς . — «Προτέρα ὀνομασία τοῦ χωρίου Σιτοχώριον Σερρών» (Μ.Ε.Ε., τόμ. ΚΒ' σελ. 940).

(20)— Κώμη : — «Οἰκιστική περιοχή μεγαλύτερα τοῦ χωρίου καὶ μικρότερα τῆς πόλεως. Ἐπίσημος περὶ αὐτῆς προσδιορισμὸς δὲν ὑφίσταται».

(Γ.Π.Ε. «Πάπυρος - Λαρούς», τόμ. 9ος, σελ. 146).

(21)— Βλέπε σημείωση (15).

(22)— Ἡ Ἱε ρ ᾶ τ ῶ ν Πα τ ῆ ρ ω ν Σ ύ ν α ξ ι ς εἶναι διοικητικὸν ὄργανον τῆς Ἱεραῦς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Μονῆς Σινᾶ. Προεδρεύεται πάντοτε ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Σινᾶ καὶ ἀποτελεῖται συνήθως ἀπὸ τὸν Δικαζον, τὸν Σκευοφύλακα καὶ τὸν Οἰκονόμον τῆς Μονῆς. Κατὰ καιροὺς δὲ προσετέθησαν ὁ Βιβλιοφύλαξ καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Μονῆς.

(«Συναϊτικὸν Ἡμερολόγιον». ἔτος Γ', Σινᾶ 1979, σελ. 73 - 74).

(24)— Γ ρ η γ ὄ ρ ι ο ς Γ ' Μ η τ ρ ο π ο λ ῖ τ η ς Σ ε ρ ρ ῶ ν : — «Ἐκ Σίφνου καταγόμενος... Εἰς Σέρρας ἀφίχθη κατὰ Μάρτιον 1892... Ἀρχιεράτευσεν ἐν Σέρραις ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον δεκαπενταετίαν... Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀρχιερατείας του ἐπέδειξε σθένος ἐναντι τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βουλγάρων καὶ συνέδεσε τὸ ὄνομά του ἀρρήκτως μὲ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀγῶνας τῶν Σερραίων..

Ὁ Γρηγόριος ἐπέστησεν ἰδιαίτερος τὴν προσοχὴν του πρὸς τὴν παιδείαν τὴν ὁποίαν ἐξεδήλωσεν καὶ ἐμπράκτως κληροδοτήσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τὸ ποσὸν τῶν 1200 χρυσῶν λιρῶν διὰ τὴν ἀνέγερσιν Γυμνασίου Ἀρρένων...». «Ἀργότερον διετέλεσε καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὡς Γρηγόριος Ζ' (1923 - 1924). Ἀπέθανε τὸν Νοέμβριον τοῦ 1924. Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας του εἰσήχθη τὸ νέον «Γρηγοριανὸν» ἡμερολόγιον εἰς τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως».

(Βλπ. Π. Πέννα : — Ἱστορία τῶν Σερρῶν, Ἀθῆναι 1966, σελ. 475-476, Θ.Η.Ε. τόμ. 4ος, σελ. 946 καὶ Θ.Η.Ε. τόμ. 11ος, σελ. 116).

(23)— Σ ε ρ ρ ῶ ν Μ η τ ρ ὀ π ο λ ῖ ς : — Εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὸν 3ον αἰῶνα. Ὁ Ἐπίσκοπός της Μαξιμῖνος ἔλαβε μέρος στὴν Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (451 μ.Χ.). Τὸν 11ον αἰ. ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου Β' Μακεδόνας «ἀνυψώθη εἰς Μητρόπολιν». Τὰ ὄρια τῆς Μητροπόλεως ποικίλουν κατὰ περιόδους.

Ἀπὸ τὸ 1936 εὐρίσκεται συνενωμένη μὲ τὴν πρώην μητρόπολιν Νιγρίτης. Σήμερα εἶναι γνωστὴ ὡς Μητρόπολις Σερρῶν καὶ Νιγρίτης καὶ ἔδρα τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν.

(Βλπ. «Ἡμερολόγιον Ἐκκλησίας Ἑλλάδος», Ἀθῆναι 1970, σελ. 377 - 78).

(25)— Σ ι ν α ῖ τ α ἰ ἔ ξ α ρ χ ο ῖ : — Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ΙΘ' αἰ. ἀποστέλλονται ἑξαρχοὶ τῆς Μονῆς Σινᾶ πρὸς τὴν περιοχή τῆς Ἑλλάδος, Τουρκίας, Κύπρου κλπ., ὅπως εἶναι ὁ Ἀρχιμ. Πορφύριος, Ἀρχιμ. Πολύκαρπος, Πρωτ. Ἀμφιλόχιος, καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

(Ἀρχεῖον Συναϊτικῆς Βιβλιοθήκης, ἀνέκδοτον).

(26)— Ἐ π ῖ τ ρ ο π ο ς Ἱ. Μονῆς κατὰ τὸ 1890 ἀναφέρεται ὁ Ν. Κόκκινος.

(«Κῶδιξ πρωτοκόλλων...» σελ. 11, ἀριθ. ἐγγράφου 30/18.1.1890).

(27)— Κ ο ἰ ν ὄ τ η ς Ἑ λ λ η ν ο ρ θ ο δ ὄ ξ ω ν : — Κατὰ τὸν ΙΘ. αἰ. καὶ προκειμένου οἱ Ἕλληνες τῆς Μακεδονίας νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνον τῶν Βουλ-

γάρων καὶ τῶν Τούρκων ἐσχημάτισαν τὶς δικές τους Ἑλληνορθόδοξες Κοινότητες στὶς πόλεις καὶ τὰ χωριά.

(Βλπ. Ἄπ. Βακαλοπούλου · — Ἱστορία Μακεδονίας..., Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 72 - 78).

(28)— Ἐ γ γ ρ α φ ο ν Β'. : — Δωρητήριον ἔγγραφον πρὸς τὴν Κοινότητα τῆς κόμης Τσίντζου.

(Κῶδιξ πρωτοκόλλων καί..., σελ. 163, ἀριθμ. 146/15.2.1895).

(29)— Σ ι ν α ἰ τ ι κ ἄ σ χ ο λ ε ἰ α : — Γνωστὴ εἶναι ἡ Συναία Σχολὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης στὸ Χάνδακα (Ἡράκλειον) Κρήτης. Κατὰ τὸν 10' αἰ. στὸ Κάιρο ἰδρύθη ἡ Ἀμπέτειος Σχολὴ με δωρεὰς τῶν ἀδελφῶν καὶ με εὐθύνη ὀργανώσεως καὶ διοικήσεώς της, ὑπὸ τῶν Συναϊτῶν, Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Κυρίλλου Γ' καὶ τοῦ Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου. Κατὰ τὴν αὐτὴ περίοδο λειτούργησε στὸ Συναϊτικὸ Μετόχιον Κωνσταντινουπόλεως «Σχολὴ Μουσικῆς».

(Βλ. «Συναϊτικὸν Ἡμερολόγιον» — Σινᾶ 1979. σελ. 59-65 καὶ 79-80 Ἀργινῆς Φραγκούλη, Ἡ Συναία Σχολὴ τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης στὸ Χάνδακα, Ἀθήνα 1981).

(30)— Βλπ. Πέτρου Πέννα : — Ἱστορία τῶν Σερρῶν, Ἀθήναι 1966, σελ. 363 κ.ἐξ. Δρανδάκη Π. : Μ.Ε.Ε. τόμος 21ος, Ἀθήναι, σελ. 702 κλπ.

(31)— «Χ ρ ο ν ι κ ὸ ν τ ῶ ν Σ ε ρ ρ ῶ ν» ὑπὸ τοῦ Παπασυναδινοῦ, ἐν «Σερραϊκὰ Χρονικὰ» Ἀθήναι 1938, σελ. 1 - 72. Με εἰσαγωγὴ Πέτρου Πέννα.

(32)— «Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως». «Μακεδονικὸς Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος Σερρῶν», κλπ.

(Βλπ. Π. Πέννα : — Ἱστορία Σερρῶν, Ἀθήναι 1966, σελ. 399).

(33)— Εἰς τὸ ἔργον τοῦ Π. Πέννα : — Ἱστορία τῶν Σερρῶν, Ἀθήναι 1966, ὑπάρχει πλουσία βιβλιογραφία περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Σερρῶν. (Σελ. 521-524).

(34)— Μ. Ε. Ε. τόμ. ΚΑ' σελ. 702.

(35)— Π. Πέννα : Βλπ. ἄνωτ. σελ. 393 - 438.

(36)— Π. Πέννα : Βλπ. ἄνωτ. σελ. 385 κ. ἐξ.

(37)— Π. Πέννα : Βλπ. ἄνωτ. σελ. 390 κ. ἐξ.

(38)— Π. Πέννα : βλπ. ἄνωτ. σελ. 475 - 476. (Καὶ σημ. 23).

(39)— Γὰ ὑπ' ἀ ρ ι θ. 133/12.5.1892 καὶ 146/15.2.1895 Σ ι ν α ἰ τ ι κ ἄ δ ω ρ η τ ῆ ρ ι α ἔ γ γ ρ α φ α. (Βλπ. σημειώσεις 4, 17 καὶ 28).

(40)— «Σ ε ρ ρ α ἰ κ ἄ Χ ρ ο ν ι κ ἄ» περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς «Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας Σερρῶν - Μελενίκου» καὶ με τὴν φροντίδα τοῦ Προέδρου αὐτῆς κ. Πέτρου Πέννα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ἀμάντου Κ. : — Οἱ προνομακοὶ ὄρισμοὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. Ἀθήναι 1926.
- Βακαλοπούλου Ε. Ἀπ. : — Ἱστορία τῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη 1969.
- «Γενικὴ Παγκόσμιος Ἐγκυκλοπαιδεία» Πάπυρος-Λαρούς, Ἀθήναι 1964.
- Γρηγοριάδου Περικλ. : — Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Σινᾶ, Ἀθήναι 1978 (ἐπανέκδοσις ὑπὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Σινᾶ).
- Δρανδάκη Παύλου : — «Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ, Ἀθήναι.
- «Θρησκευτικὴ καὶ Ἡθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», Ἀθήναι 1964.
- «Ἡμερολόγιον Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» Ἀθήναι, Ἀπὸ Διακονία, 1970.
- Καλλιστράτου Ἡλ. : — Περιοδικὸν «Χριστοπολιτεία», Κάιρον— Ἀλεξάνδρεια 1932 - 34.
- «Νέα Βασικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», Ἀθήναι 1964.
- Παπασυναδινού : — «Τὸ Χρονικὸν τῶν Σερρῶν» ἐν «Σερραϊκὰ Χρονικὰ» Ἀθήναι 1938, σελ. 1 - 72.
- Παπαμιχαλοπούλου Κ. : — Ἡ Μονὴ τοῦ Ὄρους Σινᾶ, Ἀθήναι 1932.
- Περιγραφή τοῦ Θεοβαδίστου Ὄρους Σινᾶ..., Ἀθήναι 1978 (ἐπανέκδοσις ὑπὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Σινᾶ).
- Πέτρου Θ. Πέννα : — Ἱστορία τῶν Σερρῶν, Βα ἔκδοσις, Ἀθήναι 1966.
- «Σερραϊκὰ Χρονικὰ», περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς «Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας «Σερρῶν-Μελενίκου».
- «Συναϊτικὸν Ἡμερολόγιον», τεύχος Γ', Σινᾶ 1977.
- Ἀργινῆς Γ. Φραγκούλη : — Ἡ Σιναία Σχολὴ τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης στὸ Χάνδακα, Ἀθήνα, Βιβλιοπωλεῖο τῶν Βιβλιοφίλων, 1981.

263

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

- «Γ. Π. Ε. Πάπυρος - Λαρούς» = Γενική Παγκόσμιος Ἐγκυκλοπαιδεία
Πάπυρος - Λαρούς, Ἀθῆναι 1964,
- «Μ. Ε. Ε.» = Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαιδεία,
Ἀθῆναι.
- «Θ. Η. Ε.» = Θερησκευτική καὶ Ἡθική Ἐγκυκλοπαι-
δεία, Ἀθῆναι 1964.
- «Ν. Β. Ε.» = Νέα Βασική Ἐγκυκλοπαιδεία, Ἀθῆ-
ναι 1964.